

Milletlerarası Sözleşme

Karar Sayısı : 88/13151

Türkiye'nin de taraf olduğu 16 Şubat 1976 tarihli Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına Ait Sözleşme uyarınca hazırlanmış bulunan 20 Temmuz 1986 tarihli ekli "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına İlişkin Protokol" (bu Protokolün mevcut veya ileride değiştirilebilecek hiçbir hükmü Türkiye'nin yarı kapalı denizlerde varolan hak ve çıkarlarını zedeleyecek ve uluslararası teamüli hukuktan kaynaklanan "Zararsız Geçiş" hakkını kısıtlayacak manada kabul edilemez ve yorumlanamaz ihtirazi kaydıyla) katılmamızın, 29 Eylül 1986 tarihinden geçerli olmak üzere, onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 21/6/1988 tarihli ve ÇTAD-II-1625-2174 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 7/10/1988 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kenan EVREN
Cumhurbaşkanı

İ. K. ERDEM
Başbakan V.

İ. K. ERDEM
Devlet Bak.-Başbakan Yrd.

A. BOZER
Devlet Bakanı

C. ÇİÇEK
Devlet Bakanı

H. C. GÜZEL
Dışişleri Bakanı V.

N. KİTAPÇI
Sağ. ve Sos. Yard. Bak.

Ş. YÜRÜR
Sanayi ve Ticaret Bakanı

K. OKSAY
Devlet Bakanı

Y. B. ÖZAL
Devlet Bakanı

M. TOPAÇ
Adalet Bakanı

A. K. ALPEMOÇİN
Maliye ve Gümrük Bakanı

E. PAKDEMİRLİ
Ulaştırma Bakanı

F. KURT
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.

A. TENEKEÇİ
Devlet Bakanı

A. KAHVECİ
Devlet Bakanı

E. VURALHAN
Millî Savunma Bakanı

H. C. GÜZEL
Millî Eğt. Genç. ve Spor Bak.

H. H. DOĞAN
Tarım Orman ve Köylüleri Bak.

K. İNAN
Devlet Bakanı

M. YAZAR
Devlet Bakanı

M. KALEMLİ
İçişleri Bakanı

İ. S. GİRAY
Bayındırık ve İskan Bak.

İ. AYKUT
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bak.

M. T. TİTİZ
Kültür ve Turizm Bakanı

AKDENİZ'DE ÖZEL KORUMA ALANLARINA İLİŞKİN PROTOKOL

Halihazır Protokol'e taraf olan ülkeler,

16 Şubat 1976 tarihinde Barselona'da kabul edilen Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesine taraf ülkeler olarak,

Bölgede artan insan faaliyetlerinden dolayı ortaya çıkan tehlikenin Akdeniz havzasında çevreyi tehdit eder duruma geldiğinin bilincinde olarak,

Akdeniz havzasına ait hidrografik ve ekolojik özellikleri gözönüne alarak,

Akdeniz doğal kaynaklarının ve doğal sularının ve bölgedeki kültürel mirasın, diğer araçların yansısı deniz alanları ve çevreleri de dahil olmak üzere özel koruma alanları kurulması yolu ile korunmasının ve gerektiğinde iyileştirilmesinin önemini vurgulayarak,

Bu amaca erişmek için sıkı işbirliği kurmayı isteyerek,
Aşağıdaki kararları almışlardır:

MADDE 1

1. Bu Protokole taraf olan ülkeler (bundan sonra " taraflar " olarak belirtilecektir) Akdeniz bölgesindeki kültürel mirasın ve doğal kaynaklar ile doğal sitlerin korunması amacıyla deniz alanlarında uygun bütün önlemleri alacaklardır.

2. Bu Protokoldeki hiçbir hüküm, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 2750 c (XXV) sayılı kararı ile toplanan Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Konferansı'nca hazırlanan Deniz Hukuku'nun geliştirilmesine ve yasalaştırılmasına ve ayrıca, hiçbir Devletin Deniz Hukuku ile ilgili mevcut ve gelecekteki tezlerine ve yasal görüşlerine ve kıyı ve ülke devleti hükümlerine alanına ve doğasına olumsuz yönde etki edemez.

MADDE 2

Özel koruma alanlarının (bundan sonra "koruma alanları" olarak anılacaktır) belirlenmesi amacıyla, bu Protokolün geçerli olacağı alan Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi'nin (bundan sonra "Sözleşme" olarak anılacaktır) birinci maddesinde tanımlanan Akdeniz deniz alanıdır; şöyle ki, bu protokolün amaçları için sözkonusu alan tarafların karasuları ile sınırlanacak ve esas hat ile kara arasında kalan alanları da kapsayabilecek ve su yolları sözkonusu olduğunda tatlı su sınırına kadar uzanabilecektir. Bu alan taraflardan her birinin belirleyeceği sulak alanları ve kıyısız alanları da kapsayabilir.

MADDE 3

1. Taraflar kurulması mümkün olduğu ölçüde özel koruma alanları kuracaklar ve bu alanları korumak ve uygun durumlarda en kısa sürede restore etmek için gerekli faaliyetlerde bulunmaya çaba göstereceklerdir.

2. Bu tür alanlar özellikle:

- a) — biyolojik ve ekolojik değeri olan sitlerin,
— türlerin genetik çeşitliliğini ve popülasyon seviyelerini, beslenme ve yaşama alanlarını,
— ekolojik proseslerin yanı sıra ekosistemleri temsil eden türlerin ve,
- b) bilimsel, estetik, tarihi, arkeolojik, kültürel ve eğitim özellikleri olan sitlerin korunması için kurulacaklardır.

MADDE 4

Bu Protokolün tarafları, ilk toplantılarında gerekirse uzmanlaşmış uluslararası örgütlerle işbirliği içinde uyulacak ortak ilkeleri ve ihtiyaç duyulursa aşağıdaki konulara ilişkin standartları veya ölçüleri oluşturacaklar ve kabul edeceklerdir:

- a) koruma alanlarının seçimi;
- b) koruma alanlarının kurulması;
- c) koruma alanlarının yönetilmesi,
- d) koruma alanlarıyla ilgili bilgilerin belirlenmesi.

MADDE 5

Taraflar korunan alanın amaçlarıyla uygun kalmak koşuluyla, Protokolün geçerli olduğu alan içinde faaliyetlerin daha az sınırlandığı bir veya birkaç tampon alan kurarak koruma alanının korunmasını güçlendirebilirler.

MADDE 6

1. Taraflardan biri diğer bir tarafın egemenlik alanı sınırlarına bitişik bir bölgede koruma alanı kurmak isterse, alınması gereken önlemler üzerinde anlaşmaya varmak amacıyla her iki tarafın yetkili otoriteleri birbirlerine danışmaya gayret gösterecekler ve bu meyanda karşılıklı koruma alanları kurulması olasılığını veya başka uygun önlemlerin alınmasını inceleyeceklerdir.

2. Taraflardan biri, Protokole taraf olmayan diğer bir devletin egemenlik alanı sınırlarına bitişik bir alanda koruma alanı oluşturmak isterse, sınırında koruma alanı oluşturmak istediği devletin yetkili temsilcileriyle yukarıdaki paragrafta belirtildiği biçimde ortak çalışmalar yapmaya gayret gösterecektir.

3. Bitişik koruma alanları iki taraf ülke veya taraf ülke ile Protokole taraf olmayan bir devlet arasında kuruluyorsa, yukarıda 1 ve 2. paragraflardaki kapsama uygun karşılıklı görüşmeler ve işbirliğinin araçlarını belirlemek üzere özel anlaşmalar yapılabilir.

4. Bu Protokole taraf olmayan bir devlet taraf olan ülkenin sınırında veya egemenlik alanına bitişik bir alanda koruma alanı oluşturmak isterse, Protokole taraf ülke diğeri ile görüşmelerde bulunmaya ve mümkünse paragraf 3'de öngörülen biçimde bir anlaşma yapmaya gayret gösterecektir.

MADDE 7

Taraflar kurdukları alanlar için öngördükleri amaçları ve her bir koruma alanının özelliklerini gözönüne alarak ve uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak tedricen, aşağıdaki maddeleri de içerebilecek gerekli önlemleri alacaklardır:

- a) bir planlama ve yönetim sisteminin düzenlenmesi;
- b) koruma alanlarını bozacak ve zarar verecek boşaltma veya atık tasfiyesi işlemlerinin yasaklanması;
- c) demirlemenin ve durmanın yasaklanması, gemilerin geçişlerinin düzenlenmesi;
- d) balıkçılığın ve hayvanların yakalanmasının ve avlanmasının ve bitkilerin hasadının düzenlenmesi;
- e) bitkilerin veya hayvanların yokedilmesinin ve egzotik türlerin getirilmesinin yasaklanması;
- f) yerli zoolojik ve botanik türlerin getirilmesi de dahil olmak üzere fauna veya florayı bozabilecek veya zarar verecek her türlü eylemin düzenlenmesi;
- g) deniz yatağı profilinde bir değişikliğin veya denizyatağında ve altında araştırma ve işletme gerektiren faaliyetlerin düzenlenmesi;
- h) herhangi bir deniz koruma alanının kara kısmının toprak altının işletilmesi veya toprak profilinde değişiklik gerektiren faaliyetlerin düzenlenmesi;
- i) arkeolojik eser sayılabilen herhangi bir nesnenin yerinin değiştirilmesinin ve arkeolojik faaliyetlerin düzenlenmesi;
- j) koruma önlemlerine konu olabilecek aslı koruma alanlarında bulunan arkeolojik eserlerin, bitki ve hayvanların kısmen veya tümü ile ticari amaçla kullanılmalarının, ihracatlarının ve ithalatlarının düzenlenmesi;
- k) koruma alanlarındaki ekolojik ve biyolojik süreçlerin korunması için diğer önlemler.

MADDE 8

1. Taraflar koruma alanlarının ve madde 5'de belirtilen alanların kurulmalarını, bu bölgelerin işaretlemelerini ve buralara ilişkin düzenlemeleri gerekli şekilde tanıtacaklardır.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen bilgiler, Sözleşmenin 13. maddesinde tayin edilen ve bu Protokolün uygulanacağı alandaki koruma alanlarının sürekli güncelleştirilen bir kılavuzunu hazırlayan Örgüte (bundan sonra "örgüt" olarak anılacaktır) iletilecektir. Taraflar bu amaç için gerekli tüm bilgileri Örgüte sağlayacaklardır.

MADDE 9

1. Taraflar koruma önlemlerini yasallaştırırken, yöre halklarının geleneksel faaliyetlerini gözetecektir. Aşağıdakilere benzer istisnalardan mümkün olduğu en geniş ölçüde kaçınılacaktır:

- a) gerek mevcut Protokol çerçevesinde korunan ekosistemlerin sürekliliğini, gerekse bu ekosistemlerin sürekliliğine katkıda bulunan biyolojik işlemleri tehlikeye sokmak,
- b) korunan ekosistem içindeki bitki ve hayvan topluluklarının veya türleri oluşturan bireylerin veya ekolojik bütünlük oluşturan türlerin veya toplulukların özellikle göçmen türlerin ve nadir, tehlikede olan veya endemik türlerin neslinin tükenmesine veya önemli ölçüde azalmasına sebep olmak.

2. Koruma önlemlerinde istisnalara izin veren veya bunları sıkı bir biçimde uygulamayan taraflar Örgüte bilgi vereceklerdir.

MADDE 10

Taraflar kendi koruma alanları ve bu alanların ekosistemleri ve arkeolojik mirasıyla ilgili bilimsel ve teknik araştırmaları geliştirecek ve destekleyeceklerdir.

MADDE 11

Taraflar doğanın korunması ve arkeoloji açılarından koruma alanlarının ve bu alanlardan elde edilecek bilimsel bilgilerin önemi ve değeri konusunda, mümkün olan en geniş biçimde kamuoyunu bilgilendirmek için çaba göstereceklerdir. Bu tür bilgiler çevre ve tarih konuları ile ilgili eğitim programlarında uygun biçimde yer alacaktır. Taraflar kendi kamuoylarının ve kendi doğa koruma örgütlerinin, ilgili alanların korunması için önlemlere katılmalarını teşvik etmeye gayret göstereceklerdir.

MADDE 12

Taraflar mümkün olduğu ölçüde mevcut koruma alanları ağır, özellikle UNESCO'nun Biosfer Rezervleri Ağına gözönüne alarak, Akdeniz bölgesinde bir koruma alanları ağı oluşturmak amacıyla koruma alanlarının kurulması, planlanması, yönetilmesi ve korunmasını koordine etmek üzere bir işbirliği programı yapacaklardır. Koruma alanlarının özellikleri, karşılaşılan sorunlar ve kazanılan deneyim ile ilgili düzenli bilgi alışverişi yapılacaktır.

MADDE 13

Taraflar 14. maddede belirtilen işlemlere uygun olarak halihazırdaki veya planlanan araştırmalar ve sonuçları ile ilgili bilimsel ve teknik bilgilerin alış-verişini sağlayacaklardır. Taraflar mümkün olan en geniş biçimde araştırmalarında kullanılacak bilimsel yöntemlerin ortak bir şekilde tanımlanmasına ve standartlaştırılmasına çaba göstereceklerdir.

MADDE 14

1. 12. ve 13. maddelerde belirtilen işbirliği prensiplerinin uygulanması için taraflar Örgüte aşağıdaki konularda bilgi iletceklerdir:

- a) Akdeniz çevresinin biyolojik gelişiminin ölçülerek izlenmesi için karşılaştırılabilir bilgiler;
- b) özellikle aşağıdaki konuları içeren; bilimsel idari ve hukuki nitelikli raporlar, yayınlar ve bilgiler:
  - Taraflarca koruma alanlarının korunması için alınan önlemler hakkında bilgiler,
  - koruma alanlarında yer alan türler hakkında bilgiler,
  - koruma alanlarına yönelik, özellikle tarafların kontrolü dışındaki kirlenme kaynaklarından doğan tehditlere ilişkin bilgiler.

2. Taraflar koruma alanları için sorumlu kişiler tayin edeceklerdir. Bu kişiler en az iki yıldır bir, tarafları ilgilendiren ortak konularda ve özellikle bilimsel, idari ve hukuki konularda önerilerde bulunmak ve toplanan verilerin işlenmesi ve standartlaştırılması konularını görüşmek için toplanacaklardır.

MADDE 15

1. Taraflar bu Protokolün yürürlüğe girmesinden itibaren doğrudan veya uzman uluslararası veya bölgesel örgütlerle, veya ikili olarak; koruma alanlarının seçimi, kurulması ve yönetimi konularında karşılıklı yardım ve bu konularda talepte bulunan gelişmekte olan ülkelere yardım programlarının formülasyonu ve uygulanması amacıyla işbirliği yapacaklardır.

2. Yukarıdaki paragrafta ele alınan teknik yardım, özellikle bilimsel ve teknik personelin eğitiminin ve bilimsel araştırmanın yanı sıra ilgili taraflarca kararlaştırılacak elverişli koşullarda gerekli teçhizatın alınması, kullanılması ve üretilmesini de kapsar.

MADDE 16

Bir koruma alanının sınırlarında veya yasal statüsünde değişiklik yapılması veya böyle bir alanın kısmen veya tamamen sınıflamadan çıkarılması, ancak bu alanın kuruluşunda izlenen usul ile gerçekleştirilebilir.

MADDE 17

1. Bu Protokole taraf olan ülkelerin olağan toplantıları Sözleşmenin 14. maddesine uygun olarak, Sözleşmeye taraf ülkelerin olağan toplantıları ile aynı zamanda gerçekleştirilecektir. Taraflar Sözleşmenin 14. maddesine uygun olmak koşulu ile olağanüstü toplantılar yapabilirler.

2. Bu Protokole taraf ülkelerin toplantılarının işlevi özellikle:

- Bu Protokolün uygulanmasının denetimi;
- Sözleşmenin 16. maddesine uygun olarak, özellikle Protokolün geçerli olduğu alanda, alınan tedbirlerin etkililiğinin gözden geçirilmesi ve aynı şekilde, konabilecek eklerde yeralacak başka tedbirlere ihtiyaç olup olmadığının incelenmesi ya da gerekirse sözkonusu alanın değiştirilmesi;
- Protokolün herhangi bir ekinin gereken hallerde değiştirilmesi, gözden geçirilmesi ve kabul edilmesi;
12. maddede belirtilen koruma alanları sisteminin kurulması ve geliştirilmesinin izlenmesi ve taraflar arası işbirliğinin artırılması ve sözkonusu sistemin kuruluşunu ve geliştirilmesini kolaylaştırıcı yönlendirici kuralların benimsenmesi;
14. Maddenin 2. paragrafında belirtildiği gibi, koruma alanlarından sorumlu kişilerin toplantılarında ortaya konulan önerilerin değerlendirilmesi;
- Taraflarca Sözleşmenin 20. maddesine göre Örgüte iletilecek raporların ve taraflarca Örgüt veya tarafların toplantılarına sunulan diğer tüm bilgilerin değerlendirilmesi.

MADDE 18

1. Sözleşmenin protokollere ilişkin hükümleri bu Protokole de uygulanacaktır.

2. Sözleşmenin 18. madde 2. paragrafında yeralan işleyiş kuralları ve mali hükümler, bu Protokolün tarafları başka türlü bir karar almadıkları sürece bu Protokol için de uygulanacaktır.

3. Bu Protokol, Cenevre'de 3-4 Nisan 1982 ve Madrid'de 5 Nisan 1982 ile 2 Nisan 1983 tarihleri arasında Sözleşmeye taraf olan her ülkenin ve 2-3 Nisan 1982 tarihlerinde Cenevre'de toplanan Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına ilişkin Protokol için Yüksek Düzeyli Yetkililer Konferansına çağrılan her Devletin imzasına açık olacaktır. Protokol aynı zamanda 5 Nisan 1982 ile 2 Nisan 1983 tarihleri arasında, üyelerinden en az birinin Akdeniz'e kıyıda olduğu ve Protokolün kapsadığı konularda ehliyeti herhangi bir bölgesel ekonomik grubun da imzasına açıktır.

4. Bu Protokol ratifikasyon, kabul ve onaya tabidir. Ratifikasyon, kabul ve onay belgeleri depoziter işlevini yükleneyecek olan İspanya Hükümetince emanete alınacaktır.

5. 3 Nisan 1983'den itibaren bu Protokol, Sözleşmeye taraf ülkelerin veya paragraf 3'de sözü edilen herhangi bir devlet veya grubun katılım yoluyla taraf olmasına açıktır.

Aşağıda imzaları bulunanlar, Hükümetlerinin tam yetkili temsilcileri olarak bu Protokolü imzalamışlardır.

Bu Protokol üç Nisan bindokuzyüzseksenikide Cenevre'de her dört dilde de aynı geçerlilikte olmak üzere, Arapça, Fransızca, İngilizce ve İspanyolca olarak yapılmıştır.

PROTOCOL CONCERNING MEDITERRANEAN SPECIALLY
PROTECTED AREAS

UNITED NATIONS

1982

The Contracting Parties to the present Protocol,

Being Parties to the Convention for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution, adopted at Barcelona on 16 February 1976,

Conscious of the danger threatening the environment of the Mediterranean Sea Area as a whole, in view of the increasing human activities in the region,

Taking into account the special hydrographic and ecological characteristics of the Mediterranean Sea Area,

Stressing the importance of protecting and, as appropriate, improving the state of the natural resources and natural sites of the Mediterranean Sea, as well as of their cultural heritage in the region; among other means by the establishment of specially protected areas including marine areas and their environment,

Desirous of establishing close co-operation among themselves in order to achieve that objective,

Have agreed as follows:Article 1

1. The Contracting Parties to this Protocol (hereinafter referred to as "the Parties") shall take all appropriate measures with a view to protecting those marine areas which are important for the safeguard of the natural resources and natural sites of the Mediterranean Sea Area, as well as for the safeguard of their cultural heritage in the region.

2. Nothing in this Protocol shall prejudice the codification and development of the law of the sea by the United Nations Conference on the Law of the Sea convened pursuant to resolution 2750 C (XXV) of the General Assembly of the United Nations, nor the present or future claims and legal views of any State concerning the law of the sea and the nature and extent of coastal and flag State jurisdiction.

Article 2

For the purposes of the designation of specially protected areas (hereinafter referred to as "protected areas"), the area to which this Protocol applies shall be the Mediterranean Sea Area as defined in article 1 of the Convention for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution (hereinafter referred to as "the Convention"); it being understood that, for the purposes of the present Protocol, it shall be limited to the territorial waters of the Parties and may include waters on the landward side of the baseline from which the breadth of the territorial sea is measured and extending, in the case of watercourses, up to the freshwater limit. It may also include wetlands or coastal areas designated by each of the Parties.

Article 3

1. The Parties shall, to the extent possible, establish protected areas and shall endeavour to undertake the action necessary in order to protect those areas and, as appropriate, restore them, as rapidly as possible.

2. Such areas shall be established in order to safeguard in particular:

- a) - sites of biological and ecological value;
  - the genetic diversity, as well as satisfactory population levels, of species, and their breeding grounds and habitats;
  - representative types of ecosystems, as well as ecological processes;

b) sites of particular importance because of their scientific, aesthetic, historical, archaeological, cultural or educational interest.

Article 4

The Parties to this Protocol shall, at their first meeting, formulate and adopt, if necessary in co-operation with the competent international organizations, common guidelines and, if needed, standards or criteria dealing in particular with:

- a) the selection of protected areas;
- b) the establishment of protected areas;
- c) the management of protected areas;
- d) the notification of information on protected areas.

Article 5

The Parties may strengthen the protection of a protected area by establishing, within the area to which this Protocol applies, one or more buffer areas in which activities are less severely restricted while remaining compatible with the purposes of the protected area.

Article 6

1. If a Party intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of another Party, the competent authorities of the two Parties shall endeavour to consult each other with a view to reaching agreement on the measures to be taken and shall, among other things, examine the possibility of the establishment by the other Party of a corresponding protected area or the adoption by it of any other appropriate measure.

2. If a Party intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of a State which is not a party to this Protocol, the Party shall endeavour to work together with the competent authorities of that State with a view to holding the consultations referred to in the preceding paragraph.

3. If contiguous protected areas are established by two Parties, or by one Party and by a State which is not a party to this Protocol, special agreements may provide for the means whereby the consultation or the collaboration contemplated in paragraphs 1 and 2 respectively may take place.

4. If a State which is not a party to this Protocol intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of a Party to this Protocol, the latter shall endeavour to work together with that State with a view to holding consultations, and possibly concluding a special agreement as referred to in paragraph 3.

Article 7

The Parties, having regard to the objectives pursued and taking into account the characteristics of each protected area, shall, in conformity with the rules of international law, progressively take the measures required, which may include:

- a) the organization of a planning and management system;
- b) the prohibition of the dumping or discharge of wastes or other matter which may impair the protected area;
- c) the regulation of the passage of ships and any stopping or anchoring;
- d) the regulation of fishing and hunting and of the capture of animals and harvesting of plants;
- e) the prohibition of the destruction of plant life or animals and of the introduction of exotic species;
- f) the regulation of any act likely to harm or disturb the fauna or flora, including the introduction of indigenous zoological or botanical species;
- g) the regulation of any activity involving the exploration or exploitation of the sea-bed or its subsoil or a modification of the sea-bed profile;
- h) the regulation of any activity involving a modification of the profile of the soil or the exploitation of the subsoil of the land part of a marine protected area;
- i) the regulation of any archaeological activity and of the removal of any object which may be considered as an archaeological object;
- j) the regulation of trade in and import and export of animals, parts of animals, plants, parts of plants and archaeological objects which originate in protected areas and are subject to measures of protection;
- k) any other measure aimed at safeguarding ecological and biological processes in protected areas.

Article 8

1. The Parties shall give appropriate publicity to the establishment of protected areas, as well as of the areas provided for in article 5, and to their markings and the regulations applying thereto.

2. The information referred to in the preceding paragraph shall be notified to the Organization designated in article 13 of the Convention (hereinafter referred to as "the Organization") which shall compile and keep up to date a directory of protected areas in the area to which this Protocol applies. The Parties shall supply the Organization with all the information necessary for that purpose.

Article 9

1. The Parties shall, in promulgating protective measures, take into account the traditional activities of their local populations. To the fullest extent possible, no exemption which is allowed for this reason shall be such as:

- a) to endanger either the maintenance of ecosystems protected under the terms of the present Protocol or the biological processes contributing to the maintenance of those ecosystems;

b) to cause either the extinction of, or any substantial reduction in, the number of individuals making up the species or animal and plant populations within the protected ecosystems, or any ecologically connected species or populations, particularly migratory species and rare, endangered or endemic species.

2. Parties which allow exemptions with regard to protective measures or do not apply such measures strictly shall inform the Organization accordingly.

Article 10

The Parties shall encourage and develop scientific and technical research on their protected areas and on the ecosystems and archaeological heritage of those areas.

Article 11

The Parties shall endeavour to inform the public as widely as possible of the significance and interest of the protected areas and of the scientific knowledge which may be gained from them from the point of view of both nature conservation and archaeology. Such information should have an appropriate place in education programmes concerning the environment and history. The Parties should also endeavour to promote the participation of their public and their nature conservation organizations in appropriate measures which are necessary for the protection of the areas concerned.

Article 12

The Parties shall, to the extent possible, establish a co-operation programme to co-ordinate the establishment, planning, management and conservation of protected areas, with a view to creating a network of protected areas in the Mediterranean region, taking fully into account existing networks, especially that of biosphere reserves of UNESCO. There shall be regular exchanges of information concerning the characteristics of the protected areas, the experience acquired and the problems encountered.

Article 13

The Parties shall, in accordance with the procedures set forth in article 1-, exchange scientific and technical information concerning current or planned research and the results expected. They shall, to the fullest extent possible, co-ordinate their research. They shall, moreover, endeavour to define jointly or to standardize the scientific methods to be applied in the selection, management and monitoring of protected areas.

Article 14

1. In applying the principles of co-operation set forth in articles 12 and 13, the Parties shall forward to the Organization:

a) comparable information for monitoring the biological development of the Mediterranean environment;

b) reports, publications and information of a scientific, administrative and legal nature, in particular:

- on the measures taken by the Parties in pursuance of this Protocol for the protection of the protected areas;
- on the species present in the protected areas;
- on any threats to those areas, especially those which may come from sources of pollution outside their control.

2. The Parties shall designate persons responsible for protected areas. Those persons shall meet at least once every two years to discuss matters of joint interest and especially to propose recommendations concerning scientific, administrative and legal information as well as the standardization and processing of data.

Article 15

1. The Parties shall, directly or with the assistance of competent regional or other international organizations or bilaterally, co-operate, on the entry into force of this Protocol, in formulating and implementing programmes of mutual assistance and of assistance to those developing countries which express a need for it in the selection, establishment and management of protected areas.

2. The programmes contemplated in the preceding paragraph should relate, in particular, to the training of scientific and technical personnel, scientific research, and the acquisition, utilization and production by those countries of appropriate equipment on advantageous terms to be agreed among the Parties concerned.

Article 16

Changes in the delimitation or legal status of a protected area or the suppression of all or part of such an area may not take place except under a similar procedure to that followed for its establishment.

Article 17

1. The ordinary meetings of the Parties to this Protocol shall be held in conjunction with the ordinary meetings of the Contracting Parties to the Convention held pursuant to article 14 of the Convention. The Parties may also hold extraordinary meetings in conformity with that article.

2. It shall be the function of the meetings of the Parties to this Protocol, in particular:

- a) to keep under review the implementation of this Protocol;
- b) to consider the efficacy of the measures adopted, having regard in particular to the area to which the Protocol applies, and to examine the need for other measures, in particular in the form of annexes, or for envisaging, if necessary, an alteration to that area, in conformity with the provisions of article 14 of the Convention;
- c) to adopt, review and amend as required any annex to this Protocol;
- d) to monitor the establishment and development of the network of protected areas provided by article 12, and to adopt guidelines to facilitate the establishment and development of that system and to increase co-operation among the Parties;
- e) to consider the recommendations made by the meetings of the persons responsible for the protected areas, as provided by article 14, paragraph 2;
- f) to consider reports transmitted by the Parties to the Organization under article 20 of the Convention and any other information which the Parties may transmit to the Organization or to the meeting of the Parties.

Article 18

1. The provisions of the Convention relating to any protocol shall apply with respect to the present Protocol.

2. The rules of procedure and the financial rules adopted pursuant to article 18, paragraph 2, of the Convention shall apply with respect to this Protocol, unless the Parties to this Protocol agree otherwise.

3. This Protocol shall be open for signature, at Geneva on 3 and 4 April 1982, and at Madrid from 5 April 1982 to 2 April 1983 by any Contracting Party to the Convention and any State invited to the Conference of Plenipotentiaries on the Protocol concerning Mediterranean Specially Protected Areas held at Geneva on 2 and 3 April 1982. It shall also be open for signature from 5 April 1982 to 2 April 1983 by any regional economic grouping of which at least one member is a coastal State of the Mediterranean Sea Area and which exercises competence in fields covered by the Protocol.

4. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Spain, which will assume the functions of Depositary.

5. As from 3 April 1983, this Protocol shall be open for accession by the Contracting Parties to the Convention and by any State or grouping referred to in paragraph 3.

6. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of at least six instruments of ratification, acceptance or approval of, or accession to, the Protocol.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized, have signed this Protocol.

DONE AT Geneva on this third day of April one thousand nine hundred and eighty two in a single copy in the Arabic, English, French and Spanish languages, the four texts being equally authoritative.